

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 21 • год. CIII • 14 ноември 2024 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

ЖИВОТОПИС
НА ЖИВКО
НИКОЛОВ

На стр. 6

В БУРГАС СЪХРАНИХА ПАМЕТТА ЗА ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ

Според статистика от началото на XX век около една трета от населението на Бургас е съставено от български бежанци, прокудени от Тракия, Македония и Западните покрайнини. Българите пристигат в морския град на няколко вълни – някои от тях напускат родните си места след края на Ру-

ско-турската война от 1877–1878 г. и подписването на Берлинския договор, други – поради прогонването им от османските власти след Илинденско-Преображенското въстание през 1903 година, трети търсят убежище и спасение в България след войните от 1912–1918 г., в които страната ни претърпява

две национални катастрофи.

Общински съвет в Бургас обявява 2023 г. за „Година на културното наследство на македонските и тракийски българи в Бургас“, което е признание за техния принос за развитието на социалния, икономическия и културния потенциал на града. Част от това признание е решението на общинските съветници в Приморски парк да бъде поставена паметна плоча в памет на хилядите български бежанци от Македония и Тракия, намерили своя дом в Бургас и Бургаска област.

Мемориалната плоча, разположена в морската градина на Бургас, беше открита със специална церемония на 24 октомври 2024 г. На откриването присъстваха тракийци, общински съветници, Димитър Николов – кмет на Бургас и други официални лица. В церемонията по откриването участие взеха и изпълнители от Детска фолклорна група „Звъника“ с ръководител Ваня Джenezова при Народно читалище „Патисий Хилендарски 1928“ – Бургас.

Продължава на 6-а стр.

**ВРЕМЕ ЗА
АБОНАМЕНТ 2025 г.**

**Ако не сме ви разочаровали
и вярвате, че „ТРАКИЯ“ е
Вашият вестник, във всяка
пощенска станция или в офисите на
ДОБИ ПРЕС може да се абонирате.
Цената на 1 бр. е: 1 лв.**

**Стойността на
годишен абонамент
за 24 бр. е: 24.00 лв.**

**КАТАЛОЖНИЯТ НОМЕР
НА В. „ТРАКИЯ“ Е 759.**

**Тракийската кауза
заслужава Вашата подкрепа.**

**Два пъти в месеца
очаквайте в. „ТРАКИЯ“**

ФАКТИ ОТ МИНАЛОТО И НАСТОЯЩЕТО 100 ГОДИНИ ТРАКИЙСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ

БАНЯ ИВАНОВА

Продължение от миналия брой

Проведена е Национална работна среща, на която е обсъден модел за развитие на тракийското младежко движение. Централното ръководство предлага да започне подготовка за конгрес на ТМС, който да приеме програма за масовизиране на тракийското младежко движение.

На своето първо заседание веднага след конференцията Националният съвет избира за зам.-председатели: Георги Димитров – председател на младежкото дружество в Стара Загора, и Десислава Костова – председател на младежкото дружество в Димитровград. За секретар е определена Валентина Ангелова от Бургас. След дългогодишни констатации за кризата в Тракийския младежки

тел на младежкото дружество в Бургас и нов заместник-председател: Цанко Атанасов от Стара Загора. На срещата присъства председателят на СТДБ Кр. Премянов, който запознава присъстващите с основните инициативи на Съюза и очакванията на ръководството от младежкото движение. По време на дискусиата става ясно, че голяма част от членовете на ТМС недоволстват от стила на ра-

дейност, да се освободи от своята затвореност, едноличен стил на ръководство, да разшири значително географията на своята дейност в тясно сътрудничество със СТДБ и с дружествата по места, и изключва Тодор Ангелов от СТДБ.

На 13 май 2017 година в гр. София се провежда Национална извънредна изборна конференция на Тракийския младежки съюз. Участие в нея

■ Младежки събор в Ямбол, 1929 г.

На 1 март 2014 година в столицата се провежда Национална конференция на Тракийския младежки съюз. В нейната работа участват делегати от младежки дружества в цялата страна. Те гласуват решение, съгласно което Върховен орган на ТМС става Националната конференция, а ТМС се управлява от Национален съвет. Редовната отчетна конференция ще се провежда всяка година, а изборната – веднъж на 3 години. Толкова е и мандатът на изборните лица. След кратка дискусия е избран състав на Националния съвет, а за нов председател е избран Тодор Ангелов, председател на тракийското дружество и на младежкото дружество в Бургас.

съюз за първи път пред 2014 година в отчетните документи на Съюза се констатира, че има надежда за промяна след проведената младежка конференция и избирането на ново ръководство.

Началото на 2016 година започва с Национална среща на ТМС, чиито активисти и членове се събират в Бургас, за да обсъждат насоките за развитието на младежките тракийски дружества. По време на срещата е направен отчет за 2015 година от Тодор Ангелов – председател на ТМС. Участниците в срещата приемат отчетния доклад и план-програма за 2016 година; избират нов секретар: Златина Карабелова – председа-

бота на председателя Тодор Ангелов и опитите му да налага мнението си. Това недоволство по-късно нараства и довежда до последващо реално бездействие на младежката организация, която преминава през сериозна криза. Дейност развиват отделни тракийски дружества, а в ръководството на ТМС настъпва разделение, което води до бездействие на организацията и грубо нарушаване на нейния устав.

Общото събрание на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, проведено на 8 април 2017 година, препоръчва на Тракийския младежки съюз радикално да преустрои своята

вземат младежи от тракийските младежки дружества в Димитровград, Стара Загора, Созопол, Перник, Харманли, Свиленград, Хасково, Бургас, Варна и др.

На конференцията присъстват представители на ръководството на Съюза на тракийските дружества в България, чиито съставна структура е ТМС. Те подчертават готовността на ръководството на СТДБ да окаже пълно съдействие за развитието на младежкия съюз, подкрепя за неговите инициативи и призовават младежите да поставят интересите на организацията над личните си такива.

Продължение на 3-а стр.

ФАКТИ ОТ МИНАЛОТО И НАСТОЯЩЕТО

100 ГОДИНИ ТРАКИЙСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ

Продължава от 2-а стр.

Конференцията приема отчет за дейността на ТМС за изтеклия период, гласува промени, свързани с увеличаване на възрастта за членство, допуска съпредседателството като форма на управление на организацията и променя нейното име на Тракийски младежки съюз на България (ТМСБ).

Избрано е ново ръководство със съпредседатели Десислава Костова от Димитровград и Цанко Атанасов от Стара Загора.

За членове на ръководството са избрани: Павел Петков от Димитровград, Светла Тенева Славова от Димитровград, Петя Здравкова Колева от Стара Загора, Петър Иванов Иванов от Варна, Милена Николова Апостолова от Созопол, Стойно Ангелов Петров от Бургас. Приета е декларация, в която младежите се обявяват против всякакви опити за внасяне на разкол в Тракийската организация, за единство на СТДБ и декларират своята вярност към тракийската кауза.

След Конференцията се провежда Национален съвет на ТМСБ. Приета е Национална програма и са набелязани приоритетите на организацията. Основен приоритет на организацията става създаването на нови младежки дружества и работата с подрастващото поколение. В изпълнение на приетата програма, председателите и членовете на младежките дружества започват да посещават училищата, организират дискусии и лектории, по време на които запознават учениците с Тракийската организация и нейната кауза. В Димитровград със съдействието на адвокат Десислава Костова и участието на ученици е организиран симулативен съдебен процес по темата за обезщетенията на тракийските бежанци. Историческият музей в става домакин на мероприятие, посветено на 105 години от Одринска епопея, в което ученици възкресяват героичното минало на Тракия.

ТМСБ постепенно заема своето достойно място в структурите на тракийското движение и развива дейност, свързана с издирване на документи на тракийските бежанци, участва в мероприятията, организирани от Съюза на тракийските дружества в България, свързани с чествания на бележити дати и годишнини, провежда конференции за запознаване на съвременните младежи с дейността и целите на организацията, популяризира тракийската кауза, организира лекции и беседи в часове по гражданско образование и история, презентира дейността

на тракийски войводи и др.

2019-а година за ТМСБ минава под знака на 95-годишнината от създаването му. В наситената със събития програма се откроява проведената през април в Димитровград кръгла маса на тема: „Тракийският младежки съюз в България – реалност и перспективи“. Присъстват младежи от всички дружества, в т.ч. и от новосъздадените в Кърджали и Бургас. По време на кръглата маса младите хора заявяват позиции и градивните идеи, обменят мисли за бъдещето развитие на ТМСБ. Председателят на СТДБ Красимир Премянов награждава ТМС с юбилеен плакет „120 години организирано тракийско движение“.

Младежите тракийци успяват да възстановят изгубеното си знаме по снимки и описания на оригиналното знаме от 1924 година. На 20 април 2019 година Ели Воденичарова – председател на Тракийско дружество „Родопи“ в Асеновград, подарява на ТМС новото знаме.

През периода 2017–2019 година Тракийският младежки съюз в България при СТДБ постепенно възстановява дейността си, създадени са нови младежки дружества, активно се включва в националните мероприятия на Илиева нива, на Петрова нива, в Аврен и Маджарово, както и в мероприятията, организирани от тракийските дружества по места.

На 4 септември 2021 година се провежда Национална изборна конференция, по време на която за членове на ТМСБ при СТДБ са приети и новоучредените през периода тракийски младежки дружества: ТМД „Михаил Герджиков“ – Сливен, „ТМД – Карнобат“ и ТМД „Царевец 2021“ – Велико Търново. Председателите им са приети за членове на Националния съвет на ТМСБ. С мандат от три години са избрани и трима нови членове – физически лица – д-р Мария Неделчева от Хасково, Динко Странски и Вяра Жекова от София, както и за нов тригодишен мандат са преизбрани членовете – Цанко Атанасов от Стара Загора, Светла Славова от Димитровград, Павел Петков от Димитровград, Милена Апостолова от Бургас, Петър Иванов от Варна. Съпредседателите Десислава Костова от Димитровград, и Цанко Атанасов от Стара Загора, са преизбрани за нов тригодишен период. За секретар на ТМСБ е преизбрана Светла Славова от Димитровград.

За свой приоритет през новия тригодишен период младежите посочват изграждането на нови младежки дружества и обновяване на състава на организацията. Приета е Национална програма за 2022 година, а

приоритетите на ТМСБ, насочени към единството на СТДБ, изграждането на нови дружества и укрепване на старите, както и активна работа с младите хора.

Съдържателната работа на Тракийският младежки съюз достига до тракийци, до обществеността и институциите чрез информация, публикувана във вестник „Тракия“, на сайта на СТДБ и фейсбук страниците на местните дружества.

На 20 май 2023 година, в дома на Тракийско дружество „Одринска епопея“ в гр. Стара Загора се провежда заседание на Национален съвет на Тракийски младежки съюз в България при СТДБ. Присъстват младежи от Димитровград, Стара Загора, Варна, Сливен, Созопол, Казанлък и др. Гости на заседанието са Красимир Премянов, председател на СТДБ, Кирил Киряков, зам. -председател на ВК на СТДБ и председател на Тракийско дружество „Лазар Маджаров“ в гр. Сливен. Младите тракийци са приветствани от Кр. Премянов, който оценява постигнатото от ТМСБ и пожелава нови успехи в името на тракийската кауза.

Цанко Атанасов – съпредседател на ТМСБ, представя отчет за дейността на организацията през изминалата година и предлага план-програма за предстоящата. Последвалата дискусия и конструктивни редложения относно бъдещите насоки и развитие на ТМСБ, както и участието на младежите в предстоящите мероприятия, предвидени в план – програмата на СТДБ, за пореден път засвидетелстват отговорното отношение на младите хора към тракийската кауза.

На 18 май 2024 година, в град Свиленград се провежда Национална изборна конференция на ТМСБ. Присъстват представители на тракийските младежки дружества от цялата страна. Гости на форума са Красимир Премянов – председател на СТДБ, Краснодар Беломорски – зам. -председател на СТДБ и председател на тракийското дружество в гр. София, Кирил Сарджев – член на ЦР на СТДБ и председател на Тракийско дружество „Георги Сапунаров“, гр. Хасково, д-р Ваня Иванова – главен редактор на в. „Тракия“ и член на УС на ТНИ, Василка Вангелова – член на ВК на СТДБ и председател на Тракийско дружество „Тракия“ – Свиленград.

Форумът се провежда в годината, в която Тракийският младежки съюз чества своя стогодишен юбилей – знаменателна годишнина, която задължава тракийци към миналото на предците им, към нерешения тракийски въпрос и към бъдещето на децата им.

Това е основното послание в приветствието на председателя на СТДБ Кр. Премянов, който акцентира на значимостта на ТМСБ за Тракийската организация и в Поздравителния адрес от Тракийския научен институт.

За активната им дейност в полза на тракийската кауза с юбилеен медал „180 години Капитан Петко войвода“ са наградени д-р Мария Неделчева, Десислава Костова и Цанко Атанасов.

Водещ на конференцията е Десислава Костова, а протоколчик д-р Мария Неделчева от гр. Хасково. Отчетен доклад за дейността на ТМСБ за периода 2021–2024 година изнася съпредседателят на младежката организация Цанко Атанасов, който констатира успешен отчетен период. Докладът е приет от присъстващите.

Участниците в конференцията препотвърждават мандата на досегашните членове, физически лица: Цанко Атанасов от гр. Стара Загора, Светла Славова от Димитровград, Павел Петков от Димитровград, Милена Апостолова от гр. Бургас, Петър Иванов от град Варна, д-р Мария Неделчева от гр. Хасково.

За съпредседатели на ТМСБ през следващия тригодишен период са преизбрани Десислава Костова от Димитровград и Цанко Атанасов от Стара Загора. За секретар е избрана д-р Мария Неделчева от гр. Хасково. За член на ТМСБ при СТДБ е приета и новоучредената младежка секция с председател Симеон Кулиш при Регионално тракийско дружество в гр. Варна.

Конференцията приема програма за работа на ТМСБ. За приоритети през новия тригодишен период са посочени продължаване изграждането на нови младежки дружества, обновяването състава на организацията чрез приобщаване към тракийската кауза на млади хора, активна работа за съхраняване на паметта за миналото на Тракия и тракийските българи.

Последвалото празненство, посветено на 100-годишния юбилей на ТМС при СТДБ, преминава с положителни емоции, като тържество на постигнатото до момента, с обещание за нови успехи.

Литература:

Браянов, Т. Тракийски младежки съюз (1924–1934). В. Тракия, бр. 21, 29 октомври 1992 година;

Костова, Д. Поглед към историята на тракийския младежки съюз. 2014 година;

Иванова, В. Съюзът на тракийските дружества в България в битка за паметта и търсене на историческа справедливост (1990–2024). С.2024.

ТВОРЧЕСКОТО ЛЯТО НА ХОР „ТРАКИЙСКИ РИТМИ“ ПРИ ТД „ЛАЗАР МАДЖАРОВ“, СЛИВЕН

ЦЕЦА ГЕОРГИЕВА

За поредна година творческото лято на хор „Тракийски ритми“ при ТД „Лазар Маджаров“, гр. Сливен, беше наситено с репетиции и изяви на сцените, които дадоха добри резултати. Много настроение, заслужени аплодисменти, грамоти, медали и парични награди получихме от участията във Фолклорните фестивали „Запели са, заиграли край Сакара“ в свиленградското село Мустрак, „С песните на Калинка Згурова“

в село Дебелт, община Средец, Елхово, Арбанаси, Крушаре, Хасково. Солистките ни Софийка Рашева и Митра Лефтерова завоюаха първите места, което осмисли труда им и ги мотивира за нови успехи.

Любовта към музиката и тракийския фолклор ни среща с много хора, които ни спират и приятно ни изненадват с думите: „Теб те помним от Арбанаси.“, „Помним ви от Хасково“, „Много сте красиви“. Няма по-голяма награда от любовта на публиката, която ни помни. Незабравими ще останат и спомените ни от гостуванията в домовете на хората, които ни посрещаха като скъпи гости.

В Международния ден на възрастните хора за пореден път доказахме, че за таланта няма възрастови граници. На сцената на зала „Сливен“ показвахме, че възрастта е привилегия, а в мъдростта на годините ни, живее младостта на душите ни.

Няма да бъде пресилено, ако кажа, че изминалото лято ни зареди с прекрасни изживявания и спомени за години напред, даде ни стимул за работа и нови успехи.

ВОДОСВЕТ НА ОБНОВЕНИЯ ТРАКИЙСКИ ДОМ В СТАРА ЗАГОРА

На 25 октомври 2024 година обновеният Тракийски дом в Стара Загора, събра тракийци от гра-

да на липите за водосвет, който беше отслужен от Отец Йордан Карагеоргиев.

Гости на церемонията бяха Радостин Танев, зам. - кмет на Община Стара Загора, Емил Христов,

член на ВК на СТДБ, общински съветник, председател на Комисията по бюджет и финанси.

СЪДЪРЖАТЕЛНИ ЩРИХИ ВЪРХУ СБОРНИКА „ИЗВЕСТИЯ“ НА ТРАКИЙСКИЯ НАУЧЕН ИНСТИТУТ – ФИЛИАЛ ВАРНА, ТОМ IV, ВАРНА, СЛАВЕНА, 2024 г.

На 24 октомври т.г., в клуба на Регионалното тракийско дружество, гр. Варна, беше представен том IV от Известията, издание на филиала на Тракийския научен институт в морския град.

На промоцията присъстваха тракийци, граждани на морската столица и приятели на тракийската кауза. Специален гост беше един от авторите – Афанасий Гайдаржи от с. Делени, Болградски район, Одеска област, Украйна.

Сборникът беше представен от доц. д-р Димитър Маринов. Публикуваме пълния текст на неговото изказване.

ДОЦ. Д-Р ДИМИТЪР МАРИНОВ

Сборникът „Известия“ на Тракийския научен институт – филиал Варна, т. 4, който имам честта и удоволствието да представя днес пред родолюбивата варненската общественост, с право може да бъде наречен ценен и полезен източник на историческа и филологическа информация, придобита в резултат на задълбочена и целенасочена научноизследователска дейност от страна на авторите. Текстовете, вклучени в сборника, притежават несъмнен принос в многоплановото и широкообхватно научно познание за духовния и материален свят на тракийските българи, откъснати принудително от родните си огнища и преживели невероятни житейски катаклизми и страдания.

В съдържателен аспект в сборника се откриват четири великолепни статии от несъмнено изявиени научни изследователи, посветили много време и труд за извличане, осветляване и анализ на разнородни моменти от историята и настоящето на българската тракийска общност. Тези текстове са последвани от още четири чудесни отзива, посветени на наскоро излезли високостойности в научен (а някои и в художествен – бел. авт.) аспект книги, тематично също обвързани с историята на тракийските бежанци.

Първата статия в сборника е с надслов „Отзвукът от разореността на тракийските българи през 1913 г. във варненския край“. Неин автор е доц. д-р **Геновева Михова, почетен професор на Академията за иновации и развитие, директор на ТНИ – филиал Варна**. Самата тя е с тракийско потекло и е ревностен изследовател на тракийското движение у нас. Според авторката е впечатляващ отзвукът във Варненския край относно продължаващата половин век драма, породена от етническото прочистване на Одринска и Западна Тракия от обитаващите я от векове българи. Негов израз са както ярки и въздействащи форми на протест, така и многопосочни действия за устройването и подкрепата на множащите се тракийски преселници.

Още в началото на текста се съобщава, че през декември 1895 г. активна дейност сред населението на града развива основаното от македонски и тракийски българи общо Македонско политическо дружество „Отечество“ със седалище във Варна.

По нататък се представят съществени моменти от протестните митинги във Варна, организирани и проведени в края на XIX в. от новосъздаденото (през 1896 г. – бел. авт.) в града Дружество на изгнаниците от Одринско „Странджа“, както и от Македонското дружество във Варна. Първи председател на Дружество „Странджа“ е д-р Младен Желязков от Лозенград. В настоятелството му са избрани бележитите тракийски дейци

Капитан Петко войвода и Петър Драгулев. На протестните събития през този период се отправя апел към всички родолюбиви българи за морална и материална подкрепа на организираното движение за осъществяване на националния идеал – освобождаване на останалите в робство братя. Проявите от този род са периодични и следват хода на събитията в Тракия.

Обобщава се, че наличието на многохилядна тракийска общност във Варна и околностите ѝ и съществуването на организирани граждански структури и тяхната родолюбива дейност стимулират поддържането във Варненския край на атмосфера, благоприятстваща укрепването на българщината и стремеж към единението на българите. Самото присъствие на Капитан Пе-

тко войвода в града и съпричастието му за правдиво решение на тракийския въпрос, на известните с патриотичния си дух братя Петър и Никола Драгулеви зарежда атмосферата във Варненско с родолюбие, солидарност с мъчениците от Тракия и готовност за подкрепа на тракийската кауза. Емоционално завладяващи са предсмъртните думи на Капитан Петко войвода – „Момчета, работете за поробеното ни Отечество“, които се приемат като свещен завет и печелят сподвижници на общобългарската кауза за свобода на Тракия.

Пряк резултат от нагласата на варненци в подкрепа на борбата на техните сънародници в Тракия е участието на доброволци от региона в подготовката и провеждането на Илинденско-Преображенското въстание.

Варненци са потресени от окаяния вид на 400-те тракийски бежанци от Лозенградско през 1903 г. в тяхното краище: „Вървейки на купища по улиците с изпити лица и хлътнали от безсъние очи – е написано там, – те не приличаха на хора, а на скелети, излезли от гробовете“.

Родолюбивата дейност на варненската общественост по онова време е израз на проявяваното неведнъж гражданско съзнание в подкрепа на тракийската кауза и продължение на практикуваните средства за обществен натиск, изразяващ основно посланието: Майка България да не оставя в беда и безправие своите чада в Тракия, а варненци да отворят обятията си и да се притекат на помощ с каквото могат на своите събратя в сполетялата ги драма.

По-нататък се посочват имената на тракийски преселници, установили се във Варна и областта, които се отзовават на призива да се включват в Македоно-Одринското опълчение, чийто общ състав в Балканската война от 1912 г. достига 16 844 души. Сред тях са майор Димитър Богданов, дружинен командир от Трети полк на Опълчението, полковник Стойчо Гаруфалов, командир на трета дружина от Втори полк, старши подофицер Коста Димитров, ефрейтор Станчо Димитров, младши подофицер Илия Ганев, ефрейтор Станчо Цанков. Разбираме, че в една от сформираниите доброволни чети от тракийци постъпват войводата Димитър Маджаров, варненецът Петър Николов и много други.

Като израз на гражданска позиция към събитията, свързани с Междусъюзническата война, може да се приеме отправеният на 9.11.1913 г. от Варненското национално и културно дружество „Позив към варненските граждани“ във връзка с очакваното пристигане в града на първата група български пленници, оцелели след интернирането и малтретирането им на егейските острови. Това става по повод подготвяния протестен митинг на гражданството срещу жестокото отношение на гръцките власти към българските пленени войници, както и срещу продължаващия терор над българското население в Гърция и Сърбия.

По хронология следващото събитие е посрещането на българските пленници от гръцките отрови, състояло се на варненското пристанище на 13.11.1913 г. От параходите „Борис“, „Варна“ и „България“ на Българското параходно дружество слизат 64 български офицери и 3281 войници. Варненската общественост е шокирана от информацията относно преживяното от българските пленници, която става известна още при посрещането им и е разпространена още на другия ден в местните печатни издания.

Продължава на 8-а стр.

ЖИВОТОПИС НА ЖИВКО НИКОЛОВ

ДИМО КАРАБЕЛОВ

Един от най-успешните ръководители на Тракийското младежко дружество „Георги Кондолов“ – Бургас, беше Живко Николов. Ако би бил жив днес, щеше да навърши 60 години. Роден е на 6 ноември 1964 г. в гр. Средец в семейството на Божанка и Никола Николови. Като потомък на войводата от Илинденско-Преображенското въстание Лазо Лазов от малък той проявява своята любов към отечеството. Войводата се превръща за Живко в идол и образец за подражание.

Родителите на Живко са потомци на славни тракийски родове, които са били прогонени от родните им места след въстанието през 1903 г. и Балканската война през 1912 г. Особено скъпа за него става Тракия, останала в пределите на Турция.

Завършва с отличие основното си и средно образование в родния си град. Съучениците

му го помнят като честен и верен приятел и много добър математик. Освен към математиката, той проявява интерес и към свиренето на китара и източните бойни изкуства. След завършване на гимназия, избира пътя на кадрови офицер, завършва Висшето народно военно училище „Васил Левски“ във Велико Търново, въпреки че е приет и в Икономическия университет във Варна. Постъпва в редовете на БНА. Аналитичното му и креативно мислене, способността му да взима правилните решения и влечението му към изучаване на чужди езици (владее три чужди езика) го издигат бързо в служебната йерархия. През 1990 г. се установява на работа в Бургас и се свързва с тракийското дружество в града. На 12 февруари 1995 г. към дружеството е учредена младежка секция с 36 членове, която е продължител на Тракийското младеж-

ко дружество, създадено през 1923 г. в Бургас. В младежката секция се записва и Живко Николов. В края на м. януари 1997 г. в Пловдив се провежда първата среща на представителите на младежките дружества и секции към тракийските дружества в страната. На 29 и

30 ноември 1997 г. в Русе се провежда Национална учредителна конференция на тракийските младежки дружества в България. На нея за председател е избрана Румяна Вълчева от Варна, за секретар – Генюева Божкова от Русе, и трима зам.-председатели. Единият от тях е Живко Николов. До 2000 г. председател на Тракийското младежко дружество „Георги Кондолов“ в Бургас е Живко Николов. В същото време той е и зам.-председател на Тракийския младежки съюз, в чиято работа участва активно и всеотдайно. Наред с това той прави голяма стъпка в професионалното си израстване. Печели конкурс в Министерството на външните работи за позиция в консулската служба на Република България в Одрин, Турция. През м. юни 2000 г. постъпва на работа в консулството. Макар че работи кратко време там, с добри чувства за

него си спомнят неговите колеги, българските граждани, местните бизнесмени, които са имали контакти с него. И няма как да не е така, защото всички те са свидетели, че за него не е съществувало понятието „работно време“, за интересите на България той е работил денонощно.

Живко Николов бе силно привързан към двете си деца – сина си Николай и дъщеричката си Десислава, за които бе пример за подражание.

За съжаление, преди 24 години, на онзи трагичен 8 октомври 2000 г., пътувайки от родния си град Средец за Одрин, близо до Елхово при нелеп пътен инцидент той завършва своя житейски път. В негово лице ние, тракийци загубихме силно предан на тракийската кауза и на родината си млад човек. Ще го запомним усмихнат и обаятелен, с благия му поглед, вперен в бъдещето, за което мечтаеше и работеше с цялото си сърце.

Бургас, 25 октомври 2024 г.

ВОЙВОДАТА ЛАЗО ЛАЗОВ

ЖИВКО НИКОЛОВ, ПОТОМЪК НА ЛАЗО ЛАЗОВ

Лазо Димитров Лазов е роден в Лозенград – махала „Св. Никола“, в началото на 1871 г. Бил е второ дете на известния не само на българите, но и на гърци и турци със своя патриотизъм, смелост и решителност Димитър Лазооглу, който като своите предшественици се е ползвал с име на закрилник на българите и угнетените и по стара традиция е учил на това и синовете си. Синовете на Лазооглу – Петър, Христо, Стоян и Лазо, не отстъпили от семейната традиция и подобно на баща си и дядо си са вземали живо участие във всички борби на лозенградските българи. Когато през 1895 г. идеята за революция достига до Лозенград, те първи я подхващат и разпространяват, посрещат Гоце Делчев и дошлите с него апостоли и сами се заемат с организирането на Лозенградско. Още през 1895 г. Петър организира малка чета и броди из Странджа планина. По-късно брат му Стоян, като студент в Софийския университет, под предлог, че ходи да прави изследвания, обикаля селата и разпространява идеята за революционно движение между сродници и приятели. Не останали чужди на делото и другият му брат Христо и сестра им Богослава. Лазо се е отдал изцяло на това дело и не престанал да му служи до края на живота си. Към революционния живот са го подтиквали не само неговото родолюбие и самоотверженият му характер, а и срещата му с Гоце Делчев в Бургас. След тази среща Лазо се посвещава всецяло на

делото за освобождението на Македония и Одринско.

Със своя открит и пряк характер, със здравия си природен ум и със своята външност Лазо още при първата си среща с Делчев спечелва неговото разположение. Когато се върнал в София, Гоце го взема със себе си, запознава го с мнозина от по-видните дейатели на Македоно-одринското революционно движение и го подготвя за онази дейност, която Лазо по-късно развива в родния си град. Оттогава до 1900 г. той, придружаван от няколко верни съмишленици, почти всяко лято обикаля Странджа и Лозенградско и учи хората на новото бунтовническо верую. По-късно, когато Лазар Маджаров формира чета, Лазо е един от първите му четници заедно с Яни Попов и Коста Тенишев. Когато през юни 1903 г., преди конгреса на Петрова нива, край Гергебунар (днес Росеново) се формира голяма чета от 200 души, Лазо е един от първите, които се явили пристегнати и въоръжени на сборния пункт. На конгреса на Петрова нива Лазо бил избран за войвода на Дерекьойския район. След конгреса той поема войводството на четата си в определения участък.

През време на въстанието Лазо с рядка самоотверженост отбранява района си, като успява да го очисти от турска войска и полиция. Под напора на турските пълчища обаче въстаниците са принудени да отстъпят. Отстъпва и Лазо с четата си, като отбранява бягащите българи от опожарените български села. След смъртта на неговите предшественици Георги Кондолов и Лазар Маджаров Лазо става централна фигура в Лозенградско.

Родолюбив и с чувство на отговорност, той продължава да оказва помощ на всички, които разчитали на него.

До самата Балканска война Лазо продължава да играе ролята на обществен ръководител и вдъхновител на всички български начинания в Лозенград и околностите му. Той не стои със скръстени ръце и по време на войната. Когато българската армия е заела Лозенград, Лазо е имал вече формирана чета и се поставя на разположение на българското военно командване, което го ползва за разузнаване, осигуряване на храни и фуражки и за други задачи.

Катастрофалният завършек на Балканските войни разори българското население в Одринско. Една голяма част от българите в Лозенград поема пътя на бежанство – преди пристигането на турците и търси спасение в България. Лазо е тяхна помощ – води ги, охранява ги. След като е сторил всичко, което е по силите му, с една група от около 60 бежански семейства той се отправил за Созопол, където се установил на постоянно местожителство. Тук той развива голяма дейност за настаняване на бежанците, за защита на техните права и интереси. Заболял през 1929 г., той бил препратен в София на лечение, но на 17 април починал в Александровска болница. Погребан е в Софийските гробища между гробовете на Пенчо Славейков и Юрдан Гюрков.

Лазо Лазов е светъл пример за родолюбие и самоотверженост. Делото, на което служиха той и неговите предшественици, не бива да бъде забравено. То трябва да ни напомня, че за постигането на националния идеал е необходимо да се работи със същата енергия, същия идеализъм и същата самоотверженост, с които те работиха.

В БУРГАС СЪХРАНИХА ПАМЕТА ЗА...

Продължение от 1-а стр.

Пред мемориалната плоча в памет на хилядите тракийски и македонски бежанци, съхранили родовата си памет и намерили подслон в пределите на Бургас, се поклониха и поднесоха цветя представители на бургаски институции, представители на Тракий-

ско дружество „Странджа“ – Бургас с председател Стефан Колев, членовете на секция „Тракийска памет“ при Сдружение Пенсионерски клуб Пристанище Бургас“ с председател Стоя Янчева, много тракийци, потомци на бежанци и родолюбиви граждани.

ХАСКОВСКИТЕ ТРАКИЙЦИ ЧЕСТВАХА РОЖДЕНИК

Честването на рождените дати на членове на ТД „Георги Сапунаров“ и НЧ „Тракия-2008“ - Хасково, винаги е било и си остава едно от значимите събития в дейността на тракийци.

93-ата годишнина на Димитър Топалов, най-възрастният член на хасковското дружество, събра тракийци в салона на дружеството.

Димитър Топалов е дългогодишен учител, потомък на бежанци от Балъкьой, намерили своя втори дом в Хасково.

Тържеството беше уважено от тракийци и приятели на рожденика, който получи подаръци и цветя от ръководствата на дружеството и читалището, с пожелания за здраве и активно участие в тракийските мероприятия!

ЦЕРЕМОНИЯ В СРЕДЕЦ В ПАМЕТ НА БОЖАНКА НИКОЛОВА

На 30 октомври 2024 г. в общината на град Средец, обл. Бургас сред портретите на почетните граждани бе поставен и портрета на Божанка Николова, бивш председател на ТД „Лазо Лазов“. На церемонията присъстваха кмета на града г-н Иван Кичев, председател и членове на ТД „Лазо Лазов“ и други гости.

Решението за удостояването ѝ посмъртно със званието „Почетен гражданин“ за нейната работа като дългогодишен председател на дружеството, бе взето по предложение на ръководството на СТДБ и ТНИ, Общинския съвет в Средец и ръководството на ТД „Лазо Лазов“.

В клуба на тракийското дружество бе проведена церемония в памет на Божанка Николова, която на тази дата щеше да навърши 80 години. Сценарий с вълнуващи стихове, песни и мултимедия за нейния живот, подготви г-жа Радка Стоянова, литератор и член на дружеството. С преклонение и уважение присъстващите почетоха паметта на Божанка Николова.

ТРАКИЙЦА – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОВОРА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

СЪДЪРЖАТЕЛНИ ЩРИХИ ВЪРХУ СБОРНИКА „ИЗВЕСТИЯ“ НА ТРАКИЙСКИЯ НАУЧЕН ИНСТИТУТ...

Продължава от 5-а стр.

Многохилядният протестен митинг, състоял се на 20 ноември 1913 г. по повод варварското третиране на пристигналите в града български пленници, има много по-широк обхват на проявените реакции. Той изразява възмущението на варненци срещу действията на съюзниците от Балканската война, които коварно се нахвърлят върху България, за да ѝ отнемат освободените с цената на хиляди жертви земи в Македония и Тракия. Митингът има подкрепата и на държавните институции в града.

Впечатляваща е благотворителната дейност, която варненци оказват в подкрепа на тракийските преселници и бежанци. Тя придобива по-системен и организиран характер, когато във Варна е създаден Комитет на благотворителността. Това става на 15 март 1915 г., начело на който като почетен председател е избран Негово Светейшество Варненско-Преславският митрополит Симеон, а за председател – кметът Ал. Василев. На 20 септември същата година изградените благотворителни дружества във Варна се обединяват в Главен комитет на съюзените благотворителни дружества.

Изсяят се данни, че е Държавния архив – Варна, се пазят старателно изписани списъци от дарителски кампании, съдържащи ценна информация за бежанците, на които са дадени дарения, от която се виждат имената им, откъде са дошли от Тракия, на каква възраст са и какво имущество притежават. В графата за имущественото им състояние най-често четем, че нямат нищо.

В заключението си проф. Г. Михова прави важни изводи по повод подкрепата на варненци спрямо тракийските бежанци. Но сякаш най-същественият от тях е, че последователите и съмишлениците на тракийската кауза, днешните дейатели на тракийското движение също има над какво да разсъждават относно отговорността си да поддържат паметта за Тракия и да предадат на младите поколения убеждението си, че тя няма и не бива да има давност.

Следващата статия е дело на доц. д-р Стоян Райчевски – виден български учен, изследовател, общественик и публицист. Авторът ни запознава с описанието на Лозенградски окръг в неиздания ръкопис „Тракия“ от родения през 1854 г. в Малко Търново Стоян Шивачев. В началото на текста се дават биографични данни за личността на Стоян Шивачев. Читателят разбира, той е виден деец на Възраждането и участник в националноосвободителното

движение на тракийските българи, историкограф на Тракия.

Изяснява се, че Стоян Шивачев желае някои от материалите в ръкописа му „Тракия“ да бъдат отпечатани през 1885 г. в „Периодическо списание“ в София, което е печатен орган на Българското книжовно дружество. Но това отпечатване по определени причини не се случва.

През 1885 г. Стоян Шивачев пише и до министъра на вътрешните работи в София, с което го уведомява, че в продължение на 15 години (т.е. от 1870 г.), живеейки в градовете Цариград, Одрин, Лозенград, Малко Търново, Бургас, той е събирал там и в селата „материали по археологията, етнографията, топографията и обичаите“ и моли да му бъде отпусната известна сума, за да продължи изследователската си работа.

След няколко разменени писма Стоян Шивачев се запознава с проф. Иван Шишманов и поддържа с него трайни творчески контакти, от които черпи и стимули да работи по своя колосален труд за Тракия.

Обръща се и към други обществени организации с молба неговите изследвания за Тракия да бъдат отпечатани.

Ст. Шивачев има идея за подготовката на едно енциклопедично издание за Тракия. На това ни навежда и обявеното заглавие на замисленото издание: „Материали за енциклопедически сборник, описание на

Тракия“. По този сборник той имал вече готови 80 заглавия, които междувременно е възнамерявал да помества предварително в различни списания и вестници. За него Тракия е цялата област между Стара планина на север, Черно море на изток и Мраморно и Бяло море – на юг. Така е разглеждана тя и в ръкописа, т.е. Тракия в нейните естествени географски граници. През 1886 г. Стоян Шивачев изготвя подробно съдържание на замисления труд „Тракия“ в три книги:

Книга А – „Географски и топографски преглед“

Книга Б – „Исторически преглед“

Книга В – „Етнографски преглед“.

Той изготвя и дълъг списък от 249 заглавия на теми, по които работи из областта на „етнографията на Тракия, бита и живота на населението ѝ и др.“.

Ст. Райчевски прилага в статията си част от неиздания ръкопис на Стоян Шивачев, отнасяща се за Лозенградски окръг, както го е разчел от оригинала, съхраняван в Регионалната библиотека „П. К. Яворов“ в гр. Бургас. Ето някои кратки щрихи от ръкописа:

Ст. Шивачев представя важни сведения за Лозенградски окръг, като любопитното тук е, че това окръжие административно се дели на девет околии и отдели, нахията: Лозенградската, Малкотърновската, Визенската, Люлебургаската, Бабаескиятска, Миденската, Гражданската (Ахтополската, Агатопопската), първата от които се управлява от мюлесафин (окръжен управител), а другите от околийски началници (каймаками). Бунархисарската и Ковчаската се управляват от подуправители (мюдуре). И че черковно повечето от селата на гореспоменатите околии, както и българските общини Лозенградска и Бунар-Хисарска, са се отказали от гръцката митрополия и са се подчинили на българския митрополит в Одрин. Същото се случило и с всичките други български и смесени села от другите околии.

Лозенградската околия се състояла от около 30 села и чифлици, които се населявали от около 34 000 души, включително и градското население. По народност населението на околията с изключение на две три-села, в които живеели българи и гърци размесени, другите били турци и българи. В града живеели и по няколко семейства евреи, арменци и цигани. По народност населението на Лозенградска околия: гърците, евреите, арменците и част от турците населявали изключително, ведно с българите, града. Околията пък изключи-

телно била населена с българи и турци, освен 2–3 смесени села, в които живеели и гърци, както и едно, населено от цигани.

След това се дава важна и сравнително точна информация (под формата на отделни статии за всеки населен пункт – бел. авт.) относно наименованията, заселванията, географското положение, бита, поминъка, народностната принадлежност, броя къщи, състоянието на училищното и църковното дело и, не на последно място, лингвистичната характеристика (за използвания от местното население език или езици – бел. авт.) на някои от селищата с българско население в Лозенградското краище: Юскюп, Едига, Раклица, Петра, Ескиполос, Ениджия, Каваклия, Коюво, Кара Хадър и Лозенград.

Най-обширна, разбира се, е информацията за Лозенград. Всички сведения на Ст. Шивачев за този град са изключително любопитни от гледище на историческото познание, но избирателно ще се спрем накратко само на някои моменти, свързани със заселването на българско население, с училищното и църковното дело на местните българи, както и с употребявания от лозенградските българи език в съвремението на Ст. Шивачев.

Авторът твърди, че цялото население на Лозенград възлиза на 18 000 души. Че преди известно време из цялата турска държава се произвело точно и порядъчно описание (статистика) на населението, което обаче не било обнародвано, та затова не било възможно да се определи точното число на населението – и нито това на българите, и нито на гърците. Както не се знаело доселването на Лозенград, така не се знаело и неговото първоначално население. Не много след превземането на града от турците в него се заселили много български семейства из отсъде и отовъде Стара планина, както и не малко турци, които се установили в него, щом го превзели. В 1674 г. султан Мехмед IV преселил тук едно множество евреи и отвъд и отсам Дунав от околията Каменица, която пък заселил със 2000 спяхии, които изселил от Акерман, Килия, Бендер, Бесарабски градове. Най-много се наспорило населението около края на XVIII век, когато много семейства и бекъри от околните села и градове с цел да се отърват от постоянно плячкосващите Тракия дива чети кърджалии, делибашии, бостанджии и пр., се преселили тука, гдето е имало що-годе безопасност.

Продължава в следващия брой

